

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W KLESZCZELACH**

z dnia

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011 - 2018.

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591, z 2002 r. Nr 23 poz. 220 , Nr 62 poz. 558 , Nr 113 poz. 984, Nr 153 poz. 1271 , Nr 214 poz. 1806; z 2003 r. Nr 80 poz. 717, Nr 162 poz. 1568; z 2004 r. Nr 102 poz. 1055, Nr 116 poz. 1203, Nr 167 poz. 1759; z 2005 r. Nr 172 poz. 1441, Nr 175 poz. 1457; z 2006 r. Nr 17 poz. 128, Nr 181 poz. 1337; z 2007 r. Nr 48 poz. 327, Nr 138 poz. 974, Nr 173 poz. 1218 ; z 2008 r. Nr 180 poz. 1111, Nr 223 poz. 1458; z 2009 r. Nr 52 poz. 420, Nr 157 poz. 1241 ; z 2010 r. Nr 28 poz. 142 i 146 , Nr 40 , poz. 230 , Nr 106 poz.675, z 2011 r. Nr 117 poz. 679) w związku z art. 6 ust. 2 pkt.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180 poz. 1493; z 2009 r. Nr 206 poz. 1589, z 2010 r. Nr 28 poz. 146, Nr 125 poz. 842) uchwala się , co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011 - 2018 , stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Kleszczel.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 10 czerwca 2010 roku o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (DZ.U. Nr 125, poz. 842) poszerzone zostały obowiązki gmin w zakresie zadań własnych gminy w szczególności poprzez obowiązek tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Art.6 ust.2 pkt.1 w/w ustawy stanowi ,że do zadań własnych gminy należy - opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Wobec powyższego Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej przedkłada projekt uchwały Rady Miejskiej w Kleszczelach w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011 -2018 , celem wniesienia na najbliższe obrady Rady Miejskiej.

Załącznik
do Uchwały Nr
Rady Miejskiej
z dnia

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
W GMINIE KLESZCZELE
NA LATA 2011–2018**

WSTĘP

Przemocą w rodzinie określane jest „każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody” [Nowakowska, *Przemoc kobiet w rodzinie*, W-wa 2008, s. 21]. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw [Sasal, *Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie* 2005r., s. 16–19].

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu [Tomaszewska, *Przemoc wobec kobiet w rodzinie*, 2007, s. 36–37].

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydentem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

1. Przemoc fizyczna – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.. Tj. popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie , kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami , bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami , parzenie , polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.
2. Przemoc seksualna – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności. Tj. wymuszanie pożycia seksualnego,

wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety, itp.

3. Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu. Tj. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu o pożywienia, stosowanie gróźb. Itp.
4. Przemoc ekonomiczna – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy. Tj. odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspakajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, itp.
5. Zaniedbanie – to ciągłe niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm).

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi:

„§1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12 ”.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

Program Przeciwdziałania Przemocy Gminy Kleszczele ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2011–2018. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

I. Analiza problemów społecznych na terenie Gminy Kleszczele

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie.

Na terenie Gminy Kleszczele przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemem nadużywania alkoholu, niskimi dochodami. Przypadki przemocy zdarzają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny.

Ofiarami przemocy w rodzinie są na ogół kobiety i dzieci, rzadko mężczyźni. Kategorią ofiar przemocy, o której mówi się nieco rzadziej niż o dzieciach i kobietach, są osoby niepełnosprawne i ludzie starsi.

Ofiary przemocy to osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Zależność ta może mieć wymiar psychiczny, fizyczny i ekonomiczny.

Najczęstszym objawem u osób doznających przemocy jest wyuczona bezradność. Jest ona poddaniem się, zaprzestaniem działania, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych. Bardzo często bezradność rozwija się na bazie życiowych doświadczeń, tak wyniesionych z dzieciństwa (przemoc fizyczna, napaść seksualna lub molestowanie, sytuacje traumatyczne – śmierć lub rozwód rodziców, alkoholizm, choroba bliskich, kłopoty w nauce, problemy zdrowotne), jak i wyniesionych ze związków w życiu dorosłym (przemoc, patologiczna zazdrość, gwałt, przymuszanie do nieakceptowanych form współżycia, groźby). Nakładanie się na siebie niekorzystnych doświadczeń odgrywa istotną rolę w powstaniu i ujawnianiu się syndromu wyuczonej bezradności.

Ofiara przemocy, jeżeli przez lata była poniżana i wykorzystywana, potrzebuje dużo czasu, aby odbudować świadomość swojej wartości. Bez odpowiedniego wsparcia ofiara przemocy nigdy nie zdobędzie się sama na odwagę, żeby przeciwstawić się stosowaniu wobec niej przemocy.

Na dzień 31 grudnia 2010r Gmina Kleszczele liczy 2891 mieszkańców. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych z Powiatowym Urzędzie Pracy w Hajnówce wynosi 64 osoby z czego jedynie 7 osób pobiera zasiłek dla bezrobotnych.

Ze statystyk policyjnych wynika, że na terenie gminy w roku 2010 przeprowadzonych zostało 11 interwencji domowych. W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2010r. założono 6 „Niebieskich Kart”.

Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2010 roku było 11 zgłoszeń, żadna z tych osób nie podjęła leczenia odwykowego, a w stosunku do 1 osoby skierowano do Sądu wnioski o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że na dzień 31 grudnia 2010r. 8,9 % ludności gminy korzysta z zasiłków pomocy społecznej. W 2010r. założono 2 „Niebieskie Karty”.

W szkole zanotowano wielokrotne akty przemocy fizycznej i psychicznej. Przemoc fizyczna wyrażała się kopaniem, szarpaniem, popychaniem. Przemoc psychiczna to bezustanne wyśmiewanie się, poniżanie, wyzwiska.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie czy w szkole, ale nieuwjętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

II. Cele programu

Celem Programu jest:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Kleszczele,
- 2) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 3) zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Cele ogólne będą realizowane przez:

- 1) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
- 2) diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Kleszczele
- 3) podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 5) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

III. Założenia Programu

Realizacja celów Programu zakłada:

- 1) uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- 2) promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy,
- 3) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

IV. Program jest spójny z Programami:

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy,
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kleszczele na lata 2006-2015,
- Gminnym Systemem Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną ,
- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2011.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- **ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie** (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
- **ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej** (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.),
- **ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** (Dz. U. z 2007r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.).

V. Zasoby Gminy Kleszczele w zakresie realizacji Programu:

1. Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin.
2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:
 - Ośrodek Pomocy Społecznej,
 - Posterunek Policji,
 - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 - Zakład Opieki Zdrowotnej,
 - Parafie,
 - placówki oświatowo – wychowawcze
 - organizacje pozarządowe
 - inne, w zależności od gminy

VI. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu:

- poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
- dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych,
- dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,
- otwartość i chęć współpracy specjalistów,
- silne więzi rodzinne,
- chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

VII. Zagrożenia w realizacji zadań:

- stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- brak współpracy rodziny w zakresie przezwyciężania kryzysów,
- problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
- ubóstwo,
- brak infrastruktury socjalnej w gminie,
- brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna,
- brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego.

VIII. Realizacja celów Programu

CEL 1

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Kleszczele

Działania:

1. Określenie w drodze uchwały trybu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

Podmiot realizujący działanie:

- Rada Miejska .

2. Powołanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.

Podmioty realizujące działanie:

- Burmistrz Kleszczel

3. Współpracujący w ramach zespołu interdyscyplinarnego:

- pracownicy socjalni,
- przedstawiciele oświaty,
- przedstawiciele policji,
- kuratorzy sądowi,
- przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

- przedstawiciele ochrony zdrowia,
- przedstawiciele organizacji pozarządowych,
- inni w zależności od zasobów

do obowiązków których należą:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym
- monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,
- podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,
- inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,
- udział w działaniach edukacyjno-informacyjnych.

4. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy:

- propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy,
- obalanie mitów na temat przemocy,
- szkolenia na temat przemocy,
- prowadzenie kampanii zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych,
- wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne,
- organizowanie spotkań edukacyjnych dla mieszkańców, np. w świetlicach wiejskich,
- dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków,
- organizowanie konkursów, np. plastycznych, wśród dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy.

Podmioty realizujące działania:

- placówki oświatowo-wychowawcze,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,

CEL 2

Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Działania:

1. Izolowanie sprawców od ofiar.
2. Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych.
3. Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc.
4. Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim o obowiązek podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu.

Podmioty realizujące działania:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny

CEL 3

Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Działania:

1. Utworzenie punktu informacyjnego:
 - udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia,
 - udzielanie informacji na temat pozyskania zaświadczenia lekarskiego,
 - udzielanie informacji na temat praw osób będących ofiarami przemocy

- udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno – edukacyjnych,

- rozpowszechnianie telefonu zaufania „Niebieska Linia „ , „ Pomarańczowa Linia”.

Podmiot realizujący działanie:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

2. Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- podejmowanie działań w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty „,
- przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.

Podmioty realizujące działanie:

- Policja,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Przedstawiciele oświaty,
- Przedstawiciele ochrony zdrowia.

3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Podmioty realizujące działanie:

- a) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- b) Policja
- c) Gminny Zespół Interdyscyplinarny.

Monitorowanie

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 marca każdego roku do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Sprawozdawczość

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kleszczelach do dnia 30 kwietnia każdego roku przedłoży Radzie Miejskiej sprawozdanie z realizacji Programu.

Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Kleszczele, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

